

Cambridge University Press

978-1-108-04682-4 - Gesta Abbatum Monasterii Sancti Albani: A Thoma Walsingham, Regnante

Ricardo Secundo, Compilata: Volume 1: A.D. 793–1290

Edited by Henry Thomas Riley

Excerpt

[More information](#)

GESTA ABBATUM MONASTERII SANCTI
ALBANI.

[MS. COTTON. CLAUDIUS E. IV.]

SECTIO PRIMA,

A MATTHÆO PARISIENSI,

PRO MAJORI PARTE, CONSCRIPTA.

15069.

A

Cambridge University Press

978-1-108-04682-4 - Gesta Abbatum Monasterii Sancti Albani: A Thoma Walsingham, Regnante

Ricardo Secundo, Compilata: Volume 1: A.D. 793–1290

Edited by Henry Thomas Riley

Excerpt

[More information](#)

Cambridge University Press

978-1-108-04682-4 - Gesta Abbatum Monasterii Sancti Albani: A Thoma Walsingham, Regnante Ricardo Secundo, Compilata: Volume 1: A.D. 793–1290

Edited by Henry Thomas Riley

Excerpt

[More information](#)

GESTA ABBATUM MONASTERII SANCTI ALBANI.

SECTIO PRIMA,

A MATTHÆO PARIISIENSI,

PRO MAJORI PARTE, CONSCRIPTA.

¹ [Hic prænotantur nomina Abbatum Ecclesiæ Sancti *Proœmium*. Albani; quorum plurimi multa beneficia, in possessionibus, dignitatibus, sacris vasis, et ornamentis, propriis laboribus adquisierunt, necnon et pleraque ædificia construxerunt. Proinde non solum eorum nomina, sed ipsa beneficia, seu etiam damna, huic ecclesiæ collata, vel illata, quantum fidedignorum veridicorumque relatione, sive gestorum scriptorum inspectione, indubitanter ad nostram notitiam potuit pervenire, scripto commendare cum diligentia veraciter desudamus; ne illorum bona opera, vel etiam mala, futuris temporibus oblivioni tradantur, peritura; quatenus per hoc, non solum præsentis vel futuri ad benefaciendum excitentur, sed et perversi terrore scandalorum a damnis coerceantur. Sed et si qua alia ecclesiastica, sæcularisve, persona, pietatis beneficia huic ecclesiæ contulit, non solum ejus nomen, verum etiam ipsius beneficium, et cujus Abbatis tempore, sine stamine falsitatis ²perpetuetur.]

¹ This *Proœmium* is found in the older manuscripts, MS. Cotton. Nero D. i. and MS. Spelman; but is omitted in MS. Cotton. Claudius E. iv.

² In the margin, above the text of this Preface, in MS. Nero D. i., (as also, in MS. Spelman, as we are informed by Wats, *Prefatio*, fol. *2,) the following Note, as to the

*

Cambridge University Press

978-1-108-04682-4 - Gesta Abbatum Monasterii Sancti Albani: A Thoma Walsingham, Regnante Ricardo Secundo, Compilata: Volume 1: A.D. 793–1290

Edited by Henry Thomas Riley

Excerpt

[More information](#)

De fundatione, dotatione, et privilegiatione, Monasterii Sancti Albani, per inclytum Offam, Regem Merciorum; et de præfectione Willegodi in primum Abbatem ibidem; et de moribus et vita laudabili ejusdem.

Willegod,
1st Abbot
of St.
Alban's.

¹ Willegodus, primus Abbas Ecclesiæ Sancti Albani, ecclesiæ curam sibi commissam strenue, adjutorio Regis fultus, rexit. Huic gloriosus Rex Offa, Merciorum regens gubernacula, corpore Beati Albani, Patroni nostri, de terra levato, hanc ecclesiam, multarum possessionum libertatumque prærogativa dotatam, tradidit gubernandam; atque monachis, e multis regionibus sanctitate ² præelectis, in eadem ecclesia feliciter aptatis, juxta institutionem et tenorem Regulæ Sancti Benedicti, sub ipso vivere regulariter ac reverenter ordinavit.

Appointed
by King
Offa,
founder of
the Abbey,
(A.D. 793.)

Dum autem idem Willegodus Ecclesiæ Sancti Albani feliciter præsideret, Rex illustris Offa Romam, ut ecclesiam suam privilegiaret, petiit; ut sicut temporalibus et regalibus dignitatibus in Anglia insignivit, ita eam spiritualibus et ecclesiasticis Romæ nobilitaret: et a Romano Pontifice qui tunc temporis præsidebat, Adriano, scilicet, Primo, favorabiliter obtinuit libertates multas, et privilegia; insuper, ad ea quæ ipse contulerat, robur et munimenta, per immortalia sæcula duratura.

King Offa
obtains
liberties
and privileges
for
the Abbey,
from Pope
Adrian I.

origin of the early part of the work, is given:—"Secundum antiquum "Rotulum Bartholomæi Clerici: qui "cum Domino Adam Cellarario diu "fuerat, serviens ei, et ipsum rotulum sibi retinuit, de scriptis suis "hoc solum eligens." Adam the Cellarer, the owner of the "Roll," forming the first germ of this History, lived at St. Alban's in the reigns of Stephen and Henry II.

See the mention of his Anniversary, in the Life of Warin, 20th Abbot, and the Introduction, pp. xv., xvi.

¹ *Offa Rex. Iste regnavit quadraginta annis. Anno tricesimo tertio regni Offæ Regis, inventus est Sanctus Albanus, et ipsius domus fundata.*—Marginal Note in MS. Cotton. Nero D. i.

² *præelectos* in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

Cambridge University Press

978-1-108-04682-4 - Gesta Abbatum Monasterii Sancti Albani: A Thoma Walsingham, Regnante Ricardo Secundo, Compilata: Volume 1: A.D. 793–1290

Edited by Henry Thomas Riley

Excerpt

[More information](#)*De Denario Sancti Petri.*Willegod,
1st Abbot.

¹ Præterea, præter pratum, quod, obiter inventum, in usus peregrinorum transeuntium comparaverat, Romæ Scholam peregrinorum pie constituit: ut ibidem peregrini, qui ad Romanam Ecclesiam et Curiam confluerant, ex diversis mundi partibus barbari, vel votivæ orationis gratia, vel expediendorum negotiorum necessitate, linguas quas non noverant addicerent. Quæ Schola, propter peregrinorum confluum, ibidem solatium suscipientium, versa est in ² xenodochium, quod “Sancti Spiritus” dicitur.

Ad quod exhibendum, Rex Offa, ex regali munificentia, et pietatis affectu, denarium, qui dicitur “Sancti Petri,” de maxima parte regni sui concessit; obtinens idcirco, ut nullus Angligena extra Angliam ³ antidotum pœnitentiæ mendicaret: sane retento censu de tota terra Sancti Albani, Ecclesiæ Sancti Albani futuris temporibus, die Sancti Petri ad Vincula persolvendo, in testimonio recognitionis sempiternæ, quod, ut Ecclesiam liberam redderet, et non obligatam, Romam petierit. “In die,” inquam, “Beati Petri ad Vincula persolvendo;” quia eadem die Rex corpus Beati Albani, Anglorum Protomartyris, de terreno cespite levatum, invenire promeruit. Unde ille denarius collectus nomen sortitur, ut “Denarius Sancti Petri” per totam Angliam appelletur.

Dies Sancti Albani, in crastino Sancti Petri.

Solemnitatem vero Inventionis Sancti Albani constituit Rex, assensu Abbatis Willegodi et totius Con-

The Invention of St. Alban,
August 2.

¹ *Præterea Angliam appelletur* omitted in MS. Spelman.

E. iv.

² *zenodochium* in MS. Claudius

iv.

³ *antidotum* in MS. Claudius E.

Cambridge University Press

978-1-108-04682-4 - Gesta Abbatum Monasterii Sancti Albani: A Thoma Walsingham, Regnante Ricardo Secundo, Compilata: Volume 1: A.D. 793–1290

Edited by Henry Thomas Riley

Excerpt

[More information](#)

Willegod, ventus, in crastino Sancti Petri solemniter, prout
1st Abbot. decet, celebrari, ne Principis Apostolorum festivitas in
aliquo videretur mutilari.

Deeds of
gift pre-
sented on
the altar,
A.D. 795.

Tandem sentiens Rex tempus suæ dissolutionis non
multum distare, ¹compositis componendis per regnum
suum, obtulit chartas donationis suæ super majus
altare Beati Albani, in conspectu Willegodi Abbatis et
totius Conventus, et multorum magnatum; in testimo-
nium sempiternum salvationis animæ suæ, quam cæde
multorum hominum polluerat: anno, videlicet, Gratiae
septingentesimo nonagesimo quinto, regni vero ip-
sius Offæ tricesimo quinto; et, non diu postea vivens,
ab hujus mundi incolatu migravit ad Dominum.

Death of
Offa.

*De terra de Pynesfelde, tempore ipsius Abbatis, per
Egfridum, filium Regis Offæ, monasterio prædicto
liberaliter collata.*

Filius autem ejus, ²Ecgfridus, iudicio et misericordia
patris, regni post eum suscepit gubernacula.

King
Ecgfrid,
son of Offa,
a benefac-
tor to St.
Alban's,
A.D. 796.

Iste igitur Ecgfridus, pius et justus, coronatus est so-
lemniter vivente patre, et hoc procurante, a Legatis mis-
sis in Britanniam per Adrianum Papam ad roborandum
fidem Christi, quæ debilitabatur, per Sanctum Augus-
tinum plantata.—Qui, patris augens beneficia, contulit
Ecclesiæ Sancti Albani, primo anno regni sui, terram
quinque maneriorum, anno Gratiae septingentesimo
nonagesimo sexto, videlicet, in loco dicto “Pynesfeld,”
cum antiquis terminis; chartasque patris sui benigne
cum sua serena concessione confirmavit: ³pro confirma-
tione regni sui, et sua prosperitate, necnon pro salute

¹ *compositis regnum suum*
omitted in MS. Spelman.

² *Ecgfridus, filius Offæ.*—*Kemul-
phus.* — Marginal Notes in MS.

Claudius E. iv.

³ *pro protegendo* (p. 7) omit-
ted in MS. Spelman.

Cambridge University Press

978-1-108-04682-4 - Gesta Abbatum Monasterii Sancti Albani: A Thoma Walsingham, Regnante Ricardo Secundo, Compilata: Volume 1: A.D. 793–1290

Edited by Henry Thomas Riley

Excerpt

[More information](#)

paternæ, suæque, animæ, et antecessorum suorum, ecclesiam suam per omnia salubriter protegendo.¹

Willegod,
1st Abbot.

De morte incltyti Regis Offæ, et Abbatis memorati.

Et eodem anno, piæ memoriæ Willegodus Abbas, a corpore resolutus, naturæ debita persolvit; dolore, ut dicitur, pro morte Regis, quia sese mutuo fœdere comparabiliter condixerant, contabescens. Qui per omnia strenue vitam peregit, nisi quod per negligentiam, et forte vitæ tædium, quo languit, audito lugubri rumore de morte Regis, corpus desiderabile ipsius fundatoris Ecclesiæ suæ, sibi dilectissimi, illustris Regis Offæ, non requisivit; ² quod tam multipliciter promeruit magnifice in Ecclesia Sancti Albani tumulari. Pro qua ingratitude, ut creditur, matura morte percussus, infra duos menses post Regis obitum vitam finivit temporalem.

Death of
Abbot
Willegod,
A.D. 796.

His neglect
to inter the
body of the
Founder,
King Offa,
at St.
Alban's.

³ Constat autem, et omni acceptione dignum est ut fide certa concipiatur, ipsum Regem, cum Martyre suo, quem in terra sublimavit, regnare feliciter in cœlestibus, nomenque ejus in libro vitæ indelebiter annotari, licet ejus carnales exuviæ in terris non ⁴ videntur; juxta illud poeticum,—

Hopes of
Offa's final
salvation,
though his
earthly re-
mains are
lost.

“ ——— ⁵ Levis est jactura sepulcri.”

In solatium, exempli ⁶ nobis legislatoris ⁷ Moysis memoria advenit, cujus sepulcrum ab omnibus ignoratur.⁸

The same
as to the
body of
Moses

Et sciendum, quod idem gloriosus Rex Offa primo Rex fuit tantummodo Merciorum; sed cum strenuis-

¹ *Rev Ægfridus, filius Offæ. Iste regnavit circiter dimidium anni.*— Marginal Note in MS. Nero D. i.

² *qui* in Wats's text.

³ *Constat autem . . . est, ædificare* (p. 8), omitted in MS. Spelman.

⁴ *invenirentur* in Wats's text.

⁵ Virgil, *Æneid*, ii. l. 646; slightly misquoted, it being—“*Facilis jactura sepulcri.*”

⁶ *nobilis* in Wats's text.

⁷ *Moysi* in MS. Claudius E. iv.

⁸ *Deuteron. xxxiv. 6.*

Cambridge University Press

978-1-108-04682-4 - Gesta Abbatum Monasterii Sancti Albani: A Thoma Walsingham, Regnante Ricardo Secundo, Compilata: Volume 1: A.D. 793–1290

Edited by Henry Thomas Riley

Excerpt

[More information](#)

Willegod, ^{1st Abbot.} ¹simus fuisset in armis, corpore alacer et propagatus, et in dubiis casibus audax, et ¹cum discretione imperter-
 Exploits of ritus, fugatis quibusdam nothis regulis, qui terram pro
 King Offa. magna parte ²pro inertia patris sui, senescentis, occu-
 paverant, ³affugatis, postea totius Albionis et partium
 adjacentium potenter obtinuit monarchiam. ⁴Beorn-
 redo enim preempto, Kentenses, West-Saxones, Est-
 Saxones, Est-Anglos, et Northamhumbanos, in ore
 gladii profugavit. Unde postea tactus spiritu, et ductus
 pœnitentia, pro strage nimia quam exercuerat, et san-
 guine humano quem fuderat, necnon et incendiis et
 aliis exterminis quæ solent bello perpetrari, dignos
 egit, admonitione et disciplina cujusdam Sancti, fructus
 pœnitentiæ. Unde vocante Eo, “Qui ⁵non vult mortem
 “ peccatoris, sed ut magis conversus vivat,” amicus Dei
 effectus est; adeo quod angelico oraculo de Inventione
 Beati Albani, Anglorum Protomartyris, qui diu in loco
 incognito jacuerat ignobiliter, meruit edoceri, et domum
 Dei magnifice, ut ⁶prætactum est, ædificare.

His con-
 version,
 and Inven-
 tion of the
 body of St.
 Alban.

*Eadricus, secundus. De præfectione Eadrici in Ab-
 batem Sancti Albani; et de moribus, vitiis, et de
 morte ejusdem.*

Eadric, ^{2nd Abbot,} ^{A.D. 796.} Eadricus huic successit, Abbas eximius. Hic eodem
 anno quo sublatis sunt de medio Rex Offa et Willegodus
 Abbas, de gremio ecclesiæ suæ electus est, et in sedem
 pastorem sublimatus, sine moræ dispendio et scandalo
 schismatis; juxta petitionem Christianissimi Regis
 Offæ, qui, dum viveret, sæpe ac diligenter exhortatus
 est, ne unquam ab alterius ecclesiæ congregatione sibi
 pastorem eligerent, sed sine morosa ac damnosa expec-

¹ cum omitted in MS. Nero D. i.

² per inertiam patris in MS. Nero D. i.; qy. if not per Merciam.

³ This word appears to be superfluous.

⁴ Boemredo in MS. Claudius E. iv.; Beormredo in MS. Nero D. i.

⁵ Ezekiel xviii. 32; xxxiii. 11.

⁶ prædictum in MS. Nero D. i.

Cambridge University Press

978-1-108-04682-4 - Gesta Abbatum Monasterii Sancti Albani: A Thoma Walsingham, Regnante Ricardo Secundo, Compilata: Volume 1: A.D. 793–1290

Edited by Henry Thomas Riley

Excerpt

[More information](#)

tatione, viduatæ ecclesiæ providerent, ne videretur domus sua vacua religionis, et egena religiosis: nisi forte eveniret,—quod penitus execrabatur,—ad id urgente necessitate, per indigentiam idoneorum, cogerentur alieno indigere.

Eadric,
2nd Abbot.

¹ Iste Eadricus, Regibus, Offæ, et filio ejus, Ecgfrido, sanguine propinquus, et fœdere dilectionis amicissimus, ecclesiam, sibi commissam, strenue ² in multis discriminibus contra multos rebelles, licet potentes et potenter in eum insurgentes, fultus auxilio regio, gubernavit, et clypeo protexit discretionis.

Strong rule
of Eadric,
a kinsman
of Offa and
Ecgfrid.

Qualiter nonnulli ejusdem Abbatis tempore murmurabant de tantis beneficiis per Regem Offam eidem monasterio collatis.

Porro murmurabant multi, recalcitrantes, eo quod munificentia Regis Offæ,—quam sinistra interpretatione “prodigalitatem” appellabant,—tanta contulerat Ecclesiæ Sancti Albani, quod modum videretur excessisse, et regiam dignitatem, pro magna parte mutilatam, jacturam et diminutionem incurrisse. Et ad id sentiendum fere animum Regis, adhuc juvenis, inclinaverunt. Sed Beatus Martyr ecclesiam suam, supra firmam ³ petram, scilicet, Christum, fundatam, nec ventis concuti, nec procellis toleravit labefactari.

Murmurs
against the
munifi-
cence of
King Offa.

Wulsigus, tertius.

Wulsigus vero Abbas huic ⁴ successit, sine longi temporis intervallo, juxta petitionem illustrissimi Regis Offæ. Iste, regali stemmate procreatus, erectus est

Wulsig,
3rd Abbot.

¹ *Rex Athelwulfus, filius Ecgfridi. Iste regnavit annis viginti, et mensibus quinque, et interfectus est a Danis, anno Gratia octingentesimo vicessimo octavo.*—Marginal Note in

MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

² *in* omitted in Wats's text.

³ *Matt.* xvi. 18.

⁴ *Rex Edmundus Sanctus.*—Marginal Note in MS. Claudius E. iv.

Cambridge University Press

978-1-108-04682-4 - Gesta Abbatum Monasterii Sancti Albani: A Thoma Walsingham, Regnante Ricardo Secundo, Compilata: Volume 1: A.D. 793–1290

Edited by Henry Thomas Riley

Excerpt

[More information](#)

Wulsig,
3rd Abbot.

Bad rule
of Wulsig,
a member
of the royal
family.

He wastes
the sub-
stance of
the house.

Rising in
the Con-
vent
against
him.

He is said
to have
been
poisoned.

The pro-
perty of the
Abbey
rescued
from the
spoilers.

cito in superbiam, mutans habitum, tam forma quam colore. Qui, sericis utens vestimentis, phaleratus incensit, venatum ivit; dapsilis in esculentis et poculentis, potentium principum magis quam Dei sibi studuit gratiam conciliare. ¹Mulierum nobilium turbas ad mensam suam, infra septa habitationis suæ, multotiens invitans, metas honestatis transgrediens, scandalum suscitavit, et tam ²sui quam fratrum, quamvis forte non subfuisset causa reatus, enormiter læsit integritatem. Expirante odore bonæ famæ, quo ab initio fragravat religio, caritatis igniculus refriguit, multorum et tepuit devotio.

Brachio igitur sæculari, et divitum fultus patrocínio, se suaque in manu forti tuebatur. Verum extirpator substantiæ ecclesiasticæ, et dilapidator thesauri, vasa quæ Rex Offa contulerat concupiscibilia, pallas, et monilia, (quorum jactura erat irrestaurabilis,) alienavit. Consanguineas suas, quæ sine maritis erant, tam viduas quam virgines, et etiam affines, magnatibus, non sine sumptuoso apparatu, matrimonio copulavit. Justa igitur Dei et Martyris ultione percussus, suscitavit contra eum de suo Conventu seditionem; et, ut dicitur, postea in brevi ³migravit ab incolatu hujus mundi, potionatus, cum odio Conventus, et maledictione.

Insurrexerunt ⁴ergo, eo mortuo, viri graves, potentiores de Conventu, in omnes consanguineos, quos de bonis ecclesiæ saginaverat ille carnalis Abbas; et, suscitatis controversiis et quæstionibus, omnes bonis

¹ *Rex Alfredus Magnus. Iste regnavit viginti novem annis, et mensibus sex. Hic, meritis exigentibus, "Magnus" dicebatur.*—Marginal Note in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

² *suæ* in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

³ *Rex Martyr Ædmundus Sanctus.*

Iste, ex antiquorum Saxonum genere oriundus, passus est anno Gratia octingentesimo septuagesimo, Martyr gloriosissimus. Rex Ædwardus, "Fortis" cognomento. Iste regnavit annis viginti quatuor.—Marginal Notes in MS. Nero D. i.

⁴ *igitur, eo, MS. Nero D. i.*